

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Osebna svoboda.

Kdo izmed nas še ni slišal argumentov o »osebni svobodi«, ki jih kaj radi ponavljajo nekateri »svobodomislecí« stare šole in pa zagovorniki kapitalističnega razreda? Beseda sama na sebi se sliši zelo lepo in je mikavna, in če ne bi bilo ničesar po sredi, bi se ž njo sprijaznil lahko vsak človek. Ampak tukaj je »če«.

Zagovorniki sedanje družbe nam pripovedujejo na dolgo in široko, kako je »osebna svoboda« potrebna za iniciativo, brez katere je vsak družaben napredek sploh nemogoč. »Osebna svoboda« je — pravijo — tista gonilna sila, ki žene svet, da ne zastane v svojem tiru; osebna svoboda je certifikat, s katerim se izkažeš, kaj je v tebi.

In odsev te »osebne svobode« je takle:

Kadar vlagajo kapitalisti v svoja podjetja denar in iščejo trgov, delajo načrte za nadaljni razvoj svojih industrij — kar pomeni povečanje dobička in zato hočejo biti v teh načrtih in pri teh podjetjih popolnoma »osebno svobodni«; kadar so postavili svoja podjetja in iščejo delavcev, ki naj producirajo, da bo dobiček mogoč, ko izbirajo delovno moč, kakor se jim zdi primerno, češ, da imajo tudi delavci svojo »osebno svobodo« pri tem izbiranju, in lahko delo vzamejo ali pa ga pustijo, hočejo biti »osebno svobodni«; in kadar pride v poštev delavska plača, odločajo to plačo v smislu svoje »osebne svobode«. Da je taka »osebna svoboda« vedno v konfliktu z »osebno svobodo« drugih — to je tistih, ki prodajajo svojo delovno moč, ni treba posebej razlagati. Več ali manj je okusil te konflikte »osebne svobode« že vsak delavec. In ker je temu tako, je treba kratkoma konstatirati, da absolutne osebne svobode — take, ki bi bila resnična svoboda — ni. Ni je danes ne pri kapitalistih, niti pri delavcih. Tudi pri srednjih slojih je ni.

Če pijem ali ne pijem, če kadim ali ne kadim, če hodim na sprehod ali ne hodim na sprehod, je to za tok življenja in za razmere, ki mi odločajo to življenje, v glavnem vseeno. Toda drugače je, ko pride v poštev svoboda, ki se tiče gospodarskih razmer posameznika. Če nimam dela — nimam zaslužka; in če nimam služka, tudi ne morem računati na udobno življenje, ne morem računati, da mi bo

delalo kajenje, pijača ali sprehod kakšno naslado. Ampak osebno sem svoboden kakor ptič, ki leta po zraku! Ali kaj pomaga taka »osebna svoboda«, če me pa želodec in telo opominja, da vendar le nisem tako svoboden, kakor to morda na zunaj izgleda.

Osebna svoboda brez gospodarske svobode ne pomeni nič. Mešto osebne svobode iščem sreče, brez katere tudi tiste svobode, ki jo morem imeti v družbi, kateri pripadam, in v kateri ne more biti na svojo pest nihče absolutno neodvisen, ne morem uživati.

V kapitalistični družbi mi ti pogoji za srečo, ki naj bi bila izvor blagostanja, niso zasigurani, ker je vsa industrija, ves tok življenja, pod kontrolo privatnih interesov in sem le plačan najemnik, katerega privatni interesi lahko vsak čas odslavimo in zapro vrata do kruha poleg mene tisočim.

Če imam iskati kje svobodo, jo v osebni svobodi ne morem najti, ker te »osebne svobode« ni; pač pa jo najdem lahko sorazmerno v osvoboditvi človeštva izpod gospodarske odvisnosti tistih, ki si to svobodo prisvajajo zase. Tista »osebna svoboda«, o kateri govore danes kapitalisti in njihovi zavedni ali nezavedni zagovorniki, ne osvoboduje, ampak zaslužuje; ne povzdiguje, temveč potlačuje. Socialisti so oprezni, pa se ne vdajamo iluzijam pesniške ali fantastične svobode, za katero se skrivajo danes v eni ali drugi barvi privatni interesi.

Če vem, da bom imel v socialistični družbi možnost razviti s svojim delom ali s svojimi študijami vse tiste možnosti, ki so v meni; če vem, da bom imel zato tudi vse pogoje, ki jih potrebujem za življenje, ne bo moja osebna svoboda, v kolikor more priti v poštev, s tem prav nič prikraššana, ampak povečana. Prikrašala bo ta osebna svoboda le tiste vrste ljudi, ki danes pod njenim plaščem izkoriščajo svoje soljudi. Za odpravo take »osebne svobode« pa ne bo ikal nihče drugi, kakor tisti, ki ne mislijo pravično.

Kadar govorimo o svobodi socialisti, mislimo pri tem na gospodarsko neodvisnost posameznika — kar je mogoče le v socialistični družbi — iz katere mora izvirati vsa druga svoboda.

Jih je poslala »Unija« iz Celja v Maribor ter trdi, da so oni krivi, da imajo stavbinski delavci v Ljubljani tako slab uspeh.

Resnici na ljubo moramo izjaviti, da je »Unija« imela na pogajanju samo 4, reci štiri delegate iz cele slovenske Štajerske, medtem ko so jih Ljubljanci imeli sami na pogajanju 7 pri mizi in zunaj pred vratni še 6 delegatov v rezervi. — Skupaj 13 proti 4, in sedaj so štirje krivi, če je

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Franciškaška ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

onih 13 za nič?! Kje je tukaj logika?! Ali ni to nesramno demagoštvo? Ali ste pozabili, da ste Ljubljanci pogodbo poprej podpisali kakor Celjani? Ali ste pozabili, da je sodrug Leskošek, ki je zastopal Unijo, bolj konsekventno nastopal kakor g. Kobler, kateri je baje eksponent ekstremnega režima v Ljubljani?!

Nam je končno prav, da delujete demagoško, kar znači, da zidate stavbo na pesek. Ali veste, da je demagogija laž? Oni pa, ki producirajo laž, so pa propalice, ki spadajo med odpadke delavskega pokreta.

Sodrugom na deželi moramo pa še tole povedati:

Uspeh, ki se je dosegel, je zasluga Unije stavbinskih delavcev, kajti brez Unije bi se sploh pogajanja ne vršila. Sodrugom okrog nezavisne organizacije so kapitalisti očitali »Firmawechslerji«. Zgodilo se jim je kakor celjskemu krojaču g. Bizjaku, da so ga nekdanji njegovi sodruzi imenovali za »Farbenwechslerja«.

Prihodnjič se torej z ljudmi take vrste ne bomo druževali, ker stojimo na stališču, da je treba napraviti najprej organizacijo v domovini in potem šele se združiti s Svetovno zvezo Amsterdam ali Moskvo!

NEKAJ O MISLIH, »NEVARNIH MIRU IN REDU«.

4500 diplomatov, tehničnih in vojaških strokovnjakov, svetovalcev in pisarjev, je reševalo v Genovi svetovna ekonomska vprašanja. Evropa je ovita v mizerijo, milijoni umirajo od glada, na številnih krajih nadaljujejo vojno. Državniki, zbrani v Genovi so vedeli, da je na svetu dovolj bogastva, dovolj živil in dovolj prostora za vse prebivalstvo na zemlji. Zbrali so se skupaj, da po medsebojnem posvetovanju najdejo izhod iz kaosa, ki tira človeštvo v vedno slabše življenske razmere. Izhoda, pravega izhoda ne morejo najti ti ljudje, ustvarjeni po božji podobi. Kapitalizem, ki je bog velike večine na genovski konferenci, je imel razobešen prapor svetosti privatne lastnine. Rusija, ki je socializirala bogastva v velikem obsegu, se je smrtno pregrešila zoper svetost privatne lastnine. Državniki kapitalističnih držav pa niso mogli zapustiti drugega, kakor zasebne koristi posedujočega razreda, ki je po številu najmanjši, toda najhčiji po krivdi neizobražene večine neposedujočega razreda. V Genovi bi imel marsikdo priliko proučevati, kako blizu so še ljudje svojim živalskim prednikom. Isto bi lahko opazil po vsem svetu, zlasti pa še na Kitajskem, kjer divja nezaslišana civilna vojna. Toda razvoj bo vse to sčasoma spremenil, čeprav je roparski instinkt še zelo močan v človeku. Države ropajo s svojimi armadami in duhovniki jih blagoslavljajo. Kapitalisti izkoriščajo delavske mase in

STROKOVNI PREGLED.

(V odgovor člankarju »Delavskih Novic« z dne 1. junija 1922.)

Člankar se bavi temeljito s polemiko, kako izrabljajo nekateri kapitalisti stavbinske delavce. To je popolnoma v redu, ni pa v redu to, da poleg tega na demagoški način napada delavsko strokovno organizacijo. Unijo stavbinskih delavcev v Celju, člankar se huduje na delegate, ki

kadar se upro, pošljejo nanje oboroženo silo, ker so »nevarne miru in redu«. — V nekem mestu na Japonskem se je angleški prestolonaslednik izgubil. Hodeč po ulicah je vprašal stražnika za to in to palačo. »Ta človek ima državi nevarne namene,« si je mislil stražnik. Odvedel ga je na policijsko postajo, kjer so bodočega vladarja Velike Britanije spoznali. Vse osebje se mu je klanjalo do tal in ga prosilo oprostjenja. Prestolonasledniki ne nosijo v svojih glavah misli, »ki bi bile nevarne državi«. Na Japonskem se sedaj vrši hudo preganjanje tistega dela delavstva, ki je nevarno »državi«. Država v kapitalističnem smislu besede pomeni zasebno lastnino. Tisti, ki državo posedujejo, potrebujejo sužnjeve, kajti brez teh je privatna lastnina brez pomena. Premogovniki brez premogarijev ne bi imeli smisla. Sužnji so gospodarjem potrebni za donosanje profitov. Kdor zasania o svobodi, o bratstvu in socializiranju privatnih bogastev, postane nevaren državi kakršna je. Zagovorniki kapitalizma se upirajo razvoju, ki drži v socializacijo bogastev, v boljšo družbo, v državo resnične pravičnosti za vse ljudi. Taka družba prideluje, ker je nobene ječe, ne vislice, ne preganjanja in izgon ne morejo prepričati. Teda pride šele tedaj, kadar bodo tisti, ki danes ustvarjajo za zasebne koristi, znali ustvarjati v prid sebe in splošnosti.

PROCES PROTI RUSKIM SOCIALISTOM.

V četrtek 8. t. m. so pričeli v Moskvi proces proti ruskim socialistom. Dne 1. t. m. so izročili obtožencem in braniteljem obtožnico, razdeljeno v tri dele in vsebuječo 125 tiskanih strani. V prvem delu podaja obtožnica kratek oris borbe socialistov proti sovjetom od revolucije leta 1917. do upora v Kronstadtu l. 1920. Drugi del vsebuje dolge izpovedbe prič in izvlečke iz listin o organiziranih vstajah socialistov in njihovih pristašev kakor tudi njihova poročila tujim vladam.

Ugotovljeno je — pravi obtožnica — da so socialisti dobivali denarno pomoč od antantnih misij in da so se posredno udeleževali terorističnih akcij, med temi dveh atentatov proti Leninu, umora Volodarskega in Urickega, atentatov proti Trockemu in Zinovjevu. Devetindvajset obtožencev je bilo izpuščenih februarja 1919. po dani besedi, da se ne bodo več udeleževali protisovjetskega delovanja.

Obtožnica deli obtožence v dve skupini, katere prva vsebuje člane voditelje. Ti so obtoženi, da so delovali za zrušitev sovjetske vlade z organiziranjem oboroženih vstaj in z vzdrževanjem stikov s kontrarevolucionarji. Baj je tudi dajali informacije antantnim vladam in belim stražam.

Drugo skupino obtožencev so sestavili od onih, ki so izvrševali ukaze centralnega vodstva socialistične stranke, vse pa z namenom zrušiti sovjetsko vlado z terorističnimi idejami.

V včerajšnji številki »Napreja« smo že poročali, da je dovolila sovjetska vlada obtožencem branitelje, ki so jih določile socialistične stranke. To dovoljenje pa je izdala šele na pritisk časopisja socialističnih strank vseh držav, zakaj obdolžitve, ki jih vsebuje obtožnica, so ničeve in so jih namenoma podtaknili ruskim socialistom, da jih kompromitirajo. Zato so prišli zagovarjat obtožence sodr. Teodor Liebknecht in Kurt Rosenfeld iz Nemčije, sodr. Vandervelde in Wauters iz Belgije, sodr. Moutet in Boncour iz Francije, sodr. Haden in Gesta iz Anglije in poleg njih še

cela vrsta najodličnejših socialističnih voditeljev. Proces proti ruskim socialistom je obravnaval že znani berlinski kongres, ki je pripravil pot enotne fronte vsega svetovnega delavstva, ki pa se je razbila ravno vsled komunističnih spletk. Tedaj se je sploh pokazalo, da so komunisti izrabili berlinsko konferenco v svoje strankarske namene. Zato je bilo očitno, da bodo porabili komunisti obtožene socialiste proti socialističnim strankam, ki so napadale komuniste na berlinski konferenci zaradi nečutenega terorja, ki so ga izvrševali ravno komunisti predvsem proti socialistom, ki so drugega naziranja v taktičnem oziru kot pa komunisti. Sovjetski voditelji sami prihajajo do spoznanja, da je njihovo udejstvovanje bilo napadno. Treba se je samo spomniti na 11. kongres, na katerem je vse to priznal sam Ljening in povdaril potrebo vztrajnega dela, ne pa kričanja. Med obtoženimi socialisti so ljudje, ki so se kot socialisti prav gotovo z enako silo borili proti obstoječemu družabnemu redu kakor komunisti. Omenjamo samo Ivanova, ki se je udeležil leta 1905. moskovskega upora ter srečno ušel carističnemu sodišču, potem Timojeva, ki je prebil v caristični Rusiji 11 let v ječi, dalje Donskona, ki je bil v caristični Rusiji petkrat izgnan iz države in tako še vseli ostalih 19 obtožencev. Zato je razumljivo, da je poslala amsterdamska internacionala z ozirom na proces proti ruskim socialistom, protest sovjetski vladi, v katerem pravi med drugim:

»Izvedeli smo iz raznih poročil v listih, da se začenja v teh dneh gnjusni proces proti socialistom, ki je vzbudil povsod silno ogorčenje. Spominjali se boste, da je naš urad že dvignil svoj proces proti kršitvi svobode izražanja mnenja, kakor tudi proti nesramnemu preganjanju vsakega s strani vaše vlade, ki ne misli kakor vi. V imenu organiziranega proletariata vse Evrope hočemo še enkrat izraziti vse ogorčenje, ki ga vzbujajo pri delavskih slojih ukrepi, katere sklepate domnevno v imenu in po nalogu revolucije proti osebam, katerih mnenje se ne strinja z vašim.

Mi polagamo važnost na to, da izrazimo svoje ogorčenje in protest proti preganjanju delavstva v vaši zemlji in porabljamo priložnost ter vam pošiljamo prepis stenografskega zapisnika o govoru, ki ga je imel naš tovariš Meerheim na kongresu naše internacionale, ki se je vršil v Rimu 20. do 27. aprila proti terorju, ki ga vi izvršujete. Meerheimovemu govoru je kongres enodušno odobral.

Politične vesti.

+ O samih razkolih v naši stranki pišejo in govorijo te dni ljudje, ki bi imeli svoj gaudium in korist od tega, če bi temu res tako bilo. Posebno pa se v tem oziru izkazujejo iz stranke izbranci stari papeži okrog »Zarje« in še ne definitivno iz vrst poštenega komunističnega delavstva yrženi kapitani in vojaški atašaji, ki imajo »Delavske Novice« v rokah. N. pr. ti zadnji: V poslednji številki so se čutili dolžne, registrirati kot kronisti izključitev nekaterih bivših socialističnih poslancev in možakarjev, ki so bili najtrdnjeji socialisti, dokler niso v nevarnost prišli njihovi žepi in bi se jim bilo treba ravnati brezno gozno po sklepih najvišje naše instance, to je zadnjega strankinega kongresa v Trbovljah, na katerem so tisoč priučujočih delavcev brezobzirno obsodili in prelomili tradicijo dotedanjega stranki-

nega vodstva in ljudi okrog tega vodstva, ki so hoteli še nadalje vzdržati v stranki sistem zakulisne politike in zaplotniškega prodajanja strankinega imetja in časti buržoaznemu kapitalu na levo in na desno. »Delavske Novice« izražajo nad temi izključitvami, ki si jih predstavljajo kot razkol, svojo desinteresiranost, češ, da jim ni mar, kaj se godi v politični stranki, temveč da jim je samo za enotnost strokovnih organizacij, ki bi lahko pod uplivom tega čiščenja trpele. Baj je zato, ker se nahajajo »na obeh straneh« funkcionarij strokovnega gibanja. »Delavske Novice« oziroma njih uredniki so pokazali s temi besedami popolnoma svoj buržoazni mentalitet, ker se boje, da bi mogli voditelji delavskega gibanja, ki jim je delavstvo izreklo svoje nezaupanje in jih spodbilo iz svojih vrst, še kaj opraviti v teh vrstah s pomočjo privrženih klikic in nekaterih ljudi, ki jih je doletela ista usoda kakor nie. Slabo poznajo »Delavske Novice« ustroj naše stranke in zavednost njenega proletarskega ljudstva, če mislijo, da bo to ljudstvo kdaj na to pozabilo, da sta mu n. pr. bivša socialistična poslanca Kopač in Kisovar ob izvolitvi dala proletarsko častno izjavo, da bosta izpolnjevala nekatere obveznosti, na kar sta potem kratkoma pozabila; da se gosp. Kocmur popolnoma nič ne zaveda neproletarskega dejanja, če si rasti izplačati iz bolniške blagajne, ki jo tvorijo težko prisluženi denarci delovnega ljudstva, 50 tisoč kron »nagrade«; da se zdi temu g. Kocmurju čisto v redu, če na dan proletarskega praznika 1. maja komandira svoje uslužbenstvo korporativno na veliko parado in dekoriranje, kar bi si ne upal niti najbolj zagrizeni buržoazni podjetnik; da bo naše zavedno socialistično ljudstvo kdaj priznalo organizacije, ki »priznavajo« naš program, a ne izpolnjujejo njegovih obveznosti. Vprašamo n. pr. gospode okrog »Zarje«, kdaj so stranki zadnjič obračunali svoje prispevke in če se lahko izkažejo s strankinimi legitimacijami. Pa to ni še vse. Vprašamo jih, če so voljni zagovarjati pred ljudstvom grehe, ki so jih nočevali proti socialističnemu načelu v bivšem ljubljanskem občinskem svetu. Teh grehov je mnogo in vam jih lahko vsak hip serviramo. »Delavske Novice« predlagajo zedinjevalni kongres strokovnih organizacij, ki bi naj obenem prepričal nadaljnjo cenitev strokovnega gibanja, ki jo utegne politični razbor povečati. Naj bodo gospodje pri »Delavskih Novicah« čisto mirni! Strokovnim organizacijam, ki priznavajo naša načela, ne grozi prav nobeno cenjenje. Njih člani so preveč zavedni, da bi se pustili na katerikoli način uplivati od ljudi, ki zanje v politični stranki ni bilo več mesta kot popolnoma poburžoazelim elementom. Ti člani se bodo tudi znali ubraniti vsakega zedinjenja z ljudmi in organizacijami, ki jih je treba proletarske zavednosti šele učiti in ki kažejo svoje razredno in marksistično stališče s tem, da se boje pokazati svojo rdečo barvo in se skrivajo pod plaščem »nezavisnosti«. Če mislijo »Delavske Novice«, da pride s takimi organizacijami do zedinjenja ali sploh celo do kakega naktiranja, se strašno motijo in kažejo s tem le, da so popolnoma prespale preorientacijo marksističnega proletariata na Slovenskem tekom zadnjega polletja. Ravnotako se strašno motijo kakor tudi tisti naivni pognani »socialistični« papeži, ki si obetajo od strankine konference pomirjenje duhov in zopetni sprejem v stranko, ne vedo pa, da pri kakih konferenci sploh ne bomo nikoli skupaj sedeli.

Zamenja se stanovanje,

obstoječe iz kuhinje, drvarnice, kleti in 2 sob (skupaj) ulična stran na

Glavnem trgu v Celju.

Radi službene premestitve za stanovanje iste kakovosti v Ljubljani takoj ali po dogovoru.

Posredovalci so izključeni.

Cenjene ponudbe na:
„Stanovanje 25“.

Stavbena in gostilniška zadruga „Delavski dom“

v Trboviah, r. z. z. o. z.

sporoča svojim članom, da toči dobra **dolenjska, bizeljska in ljutomerska izbrana vina**, kakor tudi vedno **sveže pivo** v sodčkih in steklenicah, vedno po konkurenčnih cenah.

VLOGE obrestuje po čistih 4½ %. Vloge so znašale 31. dec. 1921 K 592.971·17, rezervni delež K 29.022·19. Blagovni promet v letu 1921 pa je znašal K 1.820.617·51.

Clan postane lahko vsakdo, ki plača K 50.— in vpisnino 50 vin.

Kdor vporablja

„Gazela“ milo

ta štedi perilo in novce.

POZOR sobni slikarji in pleskarji!

II. soboslikarska, plesarska in črkoslikarska zadruga „JUG“ v Beogradu išče nekoliko članov, in sicer le **samosvojne moči**. Zadruga vloga je 2500 Din. Prednost imajo sobni slikarji in pleskarji. Natančnejša pojasnila daje Vekoslav Šurman, črkostavec v Ljubljani, Gradišče št. 12.

RUPERT JEGLITSCH **FRANZ FRANGESCHA** NASLEDNIK
trgovina železine in zaloga ribarskega orodja
Gospoška ulica 11. **MARIBOR** Gospoška ulica 11.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo I. delavske pekarnе v Ljubljani. Kolezijska ulica 4, ki je najboljši.

V Ljubljani in okolici se prodaja v vseh prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napismi.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Teršau v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

JADRANSKA BANKA - BEOGRAD

Delniška glavica: Din. 30,000.000.

Rezerve: Din. 15,000.000.

Podružnice:

Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afilirani zavod:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortland Street.

New York City.

Delniška glavica:
K 20,000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6,500.000.—

Podružnice:
Novo mesto, Rakek,
Slovenjgradec.

== Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1. ==

izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Telefoni št. 146, 458.
Brzojavke:
ESKOMPTNA.